

УДК 352.07:332.1

**ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
INSTITUTIONAL CAPACITY OF LOCAL SELF-GOVERNMENT
BODIES AS THE BASIS OF THE COMPREHENSIVE DEVELOPMENT
OF TERRITORIAL COMMUNITIES**

Мерзлікіна Марія Олександрівна, здобувач вищої освіти, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна
Merzlikina Maria Oleksandrivna, student, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine
merzlikinammo@gmail.com Orcid ID: 0009-0003-9100-265X

Шишпанова Наталія Олександрівна, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна
Shyshpanova Natalia Oleksandrivna, Associate Professor, Department of Public Management and Administration and International Economics, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine
shishpanova@mnaeu.edu.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8347-5682>

Сучасні процеси децентралізації в Україні істотно трансформували роль органів місцевого самоврядування, підсиливши їх відповідальність за соціально-економічний розвиток територій та якість життя населення. У нових реаліях висока інституційна спроможність передбачає наявність професійного управлінського апарату, ефективних інструментів стратегічного планування, прозорих процедур ухвалення рішень, раціонального використання ресурсів та партнерських механізмів взаємодії. У науковій літературі проблема інституційної спроможності розглядається через призму децентралізації, мультирівневого врядування та економічного благополуччя. Зокрема, Малишівський Т. та Стефанін В. [1, с. 38] визначають, що інституційна спроможність органів місцевого самоврядування є ключовою складовою інвестиційної привабливості громад, яка дозволяє ефективно формувати й використовувати внутрішні та зовнішні ресурси для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку територій. З погляду Ясенчук Р. [2, с. 199], інституційна спроможність територіальних громад в умовах зовнішніх загроз є здатністю органів

місцевого самоврядування ефективно протидіяти дестабілізуючим факторам, гарантуючи безпеку населення та безперервність надання важливих послуг шляхом мобілізації ресурсів і адаптації управлінських механізмів до кризових ситуацій. Проте сучасні умови вимагають більш ретельного підходу до визначення ролі інституційної спроможності ОМС не лише фрагментарно, а й в контексті всестороннього, комплексного розвитку громад, що зумовлює необхідність дослідження інституційної спроможності органів місцевого самоврядування як основи комплексного розвитку територіальних громад.

Інституційна спроможність органів місцевого самоврядування – це сукупність ресурсів, а також навичок їх ефективного використання для якісного надання публічних послуг і виконання владних повноважень. У свою чергу, комплексний розвиток територіальних громад – це збалансований, системний процес змін, спрямований на одночасне покращення всіх складових розвитку територій. Доцільно розглядати основні складові системи комплексного розвитку громад через «Тріаду сталого розвитку», опубліковану Стокгольмським центром вивчення життєдіяльності суспільства [3], де враховуються три взаємопов'язані напрями розвитку – економічний, соціальний та екологічний. В контексті даної моделі інституційна спроможність ОМС виступає регулятором, який сприяє взаємодії між цими сферами. В економічному вимірі ОМС мають безпосереднє завдання створювати бізнес-клімат, залучати інвестиції, управляти комунальною власністю тощо. В соціальній площині інституційно спроможні ОМС мають гарантувати інклюзивність, доступність та високу якість публічних послуг. В екологічному вимірі на них покладається обов'язок впроваджувати енергоефективні технології, системи управління відходами та забезпечувати раціональне природокористування на локальному рівні. Ключовими функціями для забезпечення комплексного розвитку з боку ОМС, які одночасно гарантують їх інституційну спроможність є стратегічне

планування та прогнозування, управління місцевими фінансами та комунальним майном, впровадження інновацій у надання публічних послуг, а також забезпечення підзвітності перед громадою. У комплексі вони формують дієву систему управління, здатну підтримувати довгостроковий розвиток території.

Таким чином, інституційна спроможність ОМС є їх здатністю об'єднувати кадрові, фінансові та управлінські ресурси задля забезпечення балансу «Тріади сталого розвитку». Саме вона є тією критичною умовою, що дає громадам шанс трансформувати стратегічне планування на реальне зміцнення економіки, соціальної сталості та екологічної безпеки територій. Відтак саме рівень інституційної спроможності визначає, наскільки ефективно громада може реалізовувати свої стратегічні пріоритети та досягати збалансованого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Малишівський Т., Стефанін В. Інституційна спроможність органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій як ключова складова інвестиційної привабливості громад. Наукові перспективи. 2020. URL: https://eprints.kname.edu.ua/60609/1/PMB_2021-38-42.pdf.

2. Yasenchuk R. V. Institutional capacity of territorial communities in the conditions of external threats. Law and public administration. 2021. № 4. P. 199–206. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2021.4.28>

3. Teslenok I., Pavlishyna N., Zhelezniak Y. Sustainable development strategy: conceptual basis. Economic scope. 2025. № 196. P. 111–116. DOI: <https://doi.org/10.30838/ep.196.111-116>